

Силабус курсу:

ПОЛІТИЧНІ РЕЖИМИ ТА СИСТЕМИ СУЧАСНОСТІ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	052 «Політологія»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5
Мова викладання:	українська
Вид семестрового контролю	екзамен

Автор курсу та лектор:

к.політ.н. Карчевська Олена Василівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри політологічних та культурологічних студій

посада

karchevska@snu.ed

u.ua

електронна адреса

телефон

месенджер

за розкладом

консультації

Викладач лабораторних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу: Наведені в курсі матеріали спрямовані на поглиблення та систематизацію знань щодо різновидів політичних режимів та систем сучасності та їхніх трансформацій.

Мета викладання дисципліни – визначити сутність та структуру політичних режимів та політичних систем, розкрити їхню типологію і функції, охарактеризувати режими та системи, які існують в сучасному світі, їхні відмінності та спеціальні ознаки. Курс може бути корисним студентам гуманітарного спрямування для більш якісного аналізу суспільних та суспільно-політичних відносин, прийнятих і прийнятних ролей та статусів у суспільстві.

Завдання дисципліни – сформулювати уявлення про місце і роль політичних режимів у вирішенні світових проблем людства; вплив політичного режиму на долю країни: її соціально-політичне становище, стабільний економічний розвиток, всі верстви населення тощо.

Результати навчання:

Знати:

- ключові принципи функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики;
- специфіку функціонування політичних інститутів та процесів;
- впливи на політичні процеси політичної поведінки, політичної культури та ідеології;
- особливості політичного конструювання світової політики та політики окремих країн та регіонів.

Уміти:

- використовувати сучасні політологічні теорії, концепції та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівнях;
- визначати тенденції трансформації політичних режимів та систем;
- давати обґрунтовану оцінку рівню демократичності державного розвитку.

Передумови до початку вивчення:

Основні: Історія України; Всесвітня історія; Історія політичних учень; Загальна теорія політики.

Дотичні: Соціологія; Правознавство

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичній діяльності;
- спроможність розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічного, історичного та соціокультурного контексту функціонування та взаємодії;
- можливість самостійно виявляти вплив політичних процесів на соціальне, духовне життя суспільства, порівнювати різні типи політичних явищ;
- спроможність застосовувати знання про сучасні різновиди та характеристики політичних режимів та систем в Україні та світі.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1-2	Теорія політичної системи	4/0/2	Поняття та сутність політичної системи суспільства. Соціальний характер теорії політичної системи Д. Істона. Теорія політичної системи Г. Алмонда. Комунікаційний підхід К. Дойча. Підсистеми політичної системи та їхня ієрархія. Типології політичних систем.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
3	Держава як основний інститут політичної системи	2/0/1	Теорії походження держави. Сутність, атрибути держави. Поняття суверенітету. Структура та функції держави. Форми державного устрою. Форми державного правління. Соціальна, правова, демократична держава.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
4	Теорія політичного режиму	2/0/1	«Режим» в системі категорій політичної науки. Різновиди визначень політичного режиму, основні ознаки політичного режиму. Політичний режим – політико-владний аспект політичної системи. Чинники функціонування політичного режиму.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
5	Структура і особливості функціонування політичного режиму	2/0/1	Роль середовища у функціонуванні політичного режиму. Структура політичного режиму: взаємодія уряду і опозиції. Структура політичного режиму: процес ухвалення рішень. Ресурси життєздатності режиму. Завдання, що вирішуються політичним режимом: стабільності або реформи. Засоби, використовувані для підтримки стабільності. Політична поведінка правлячого режиму.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
6	Типологія політичних режимів сучасності: критерії та різновиди	2/0/1	Критерії типологізації політичних режимів. Типології політичних режимів. Типи демократичних політичних режимів Д. Хелда. Типологія політичних режимів Х. Лінца. Демократичний, авторитарний, тоталітарний, посттоталітарний, султаністський політичний режими, їхні типологічні особливості.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
7	Динаміка режимів і проблеми політичного переходу	2/0/1	Поняття і параметри політичного переходу. Теорії демократичного переходу. Дестабілізація авторитаризму і початок переходу до демократії. Процес переходу до демократії. Способи і послідовність демократичного переходу. Зовнішній чинник і демократичний перехід. Результати демократичних перехідних процесів.	Участь в обговоренні. Індивідуальні завдання.
8	Англо-американська політична система	2/0/1	Особливості та характерні риси парламентської монархії Великої Британії та президентської республіки США. Законодавчий процес, регіональні структури влади та місцевого самоврядування в цих державах. Місце і роль партій у політичній системі США і Великої Британії.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
9	«Німецькі» політичні системи	2/0/1	Особливості та характеристики політичних систем Німеччини, Австрії, Швейцарії. Законодавчий процес, регіональні структури влади та місцевого самоврядування в цих державах. Місце і роль партій у політичних системах.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
10	Політичні системи «наполеонівських» країн	2/0/1	Особливості та характерні риси політичних систем Франції, Італії, Іспанії. Законодавчий процес, регіональні структури влади та місцевого самоврядування в цих державах. Місце і роль партій у політичних системах. Вплив профспілок на політичне життя.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
11	Особливості політичних систем Північної Європи	2/0/1	Особливості «скандинавської» моделі політичної системи. Політичні системи Швеції, Ісландії, Норвегії, Фінляндії, Данії. Скандинавський парламентаризм як умова функціонування політичної системи. Політико-культурна складова адміністративної системи. Скандинавський корпоративізм та бюрократія.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.
12	Доіндустріальні та частково індустріальні політичні системи	2/0/1	Особливості та характерні риси народних, племінних аграрних та частково індустріальних політичних систем. Їхня роль у трансформації політичних систем сучасності.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання.

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ЛЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
13-14	Політичний режим сучасної України	4/0/2	Новий парламент – особливості структури і персонального складу. Організація роботи Верховної Ради України в умовах політичної реформи. Тенденції розвитку партійної системи. Демократичні перетворення в Україні в контексті пострадянських політичних трансформацій. Шлях до консолідації демократії.	Участь в обговоренні. Індивідуальні практичні завдання. Поточний проєкт

Рекомендована література

Базова

1. Бостан С. *Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики*. Запоріжжя: Юридичний інститут. 2005. 540 с.
2. Воронянський О., Кулішенко Т., Скубій І. *Політологія: підручник*. Харків: ХНТУСГ імені Петра Василенка. 2017. 180 с.
3. Гелей С., Рутар С. *Політико-правові системи світу: навчальний посібник*. К.: Центр учбової літератури. 2012. 346 с.
4. Горбач О. *Політологія: навч. посіб. – 3-тє вид., допов. та перероб.* Львів: Вид-во Львів. Політехніки. 2016. 259 с.
5. Мацієвський Ю. *У пастці гібридності: зигзаги трансформацій політичного режиму в Україні (1991-2014): монографія*. Чернівці: Книги – XXI. 2016. 552 с.
6. *Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I-IV рівнів акредитації / за наук. ред. Н. Хоми; В. Денисенко*. Львів: «Новий Світ-2000». 2014. 779 с.

Допоміжна

1. Власюк О. *Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки – 2012: монографія*. К.: НІСД, 2013. 658 с.
2. Романюк О. *Від тоталітаризму до демократії та національної державності: системний аналіз посткомуністичних трансформацій: монографія*. Харків: ХДАК. 2011. 376 с.
3. Рудич Ф. *Політична система сучасної України: особливості становлення, тенденції розвитку*. К.: Парламентське вид-во. 2002. 327 с.

Інформаційні ресурси

1. Альманах «Грані». Офіційний сайт. URL: <http://www.grani.org.ua/>
2. Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ipiend.gov.ua/>

4. Науковий вісник «Гілея». Офіційний сайт. URL: <http://www.gileya.org.ua/>

5. Науковий журнал «Політикус». Офіційний сайт. URL: <http://politicus.od.ua/>

6. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Національна Парламентська бібліотека України. Офіційний сайт. URL: <http://www.nplu.kiev.ua/>

8. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля. URL: <http://moodle2.snu.edu.ua/>

9. Український незалежний центр політичних досліджень. Офіційний сайт. URL: <http://www.ucipr.kiev.ua/>

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій з дисципліни «Загальна теорія політики» для студентів спеціальності 052 «Політологія» / Укладач Г. С. Агафонова. – Сєвєродонецьк: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2018. – 133 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	30
Участь у розв'язанні конкретних проблемних ситуацій	30
Індивідуальні завдання/тести	20
Поточний проєкт	20
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	

74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування та без аналітична компіляція є забороненими.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.

Під час контролю знань студенти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.